

Sikos T. Tamás²⁹ – Szendi Dóra³⁰

Tehetségek kinevelése és tudományos pályára állítása
Hantos Elemér Gazdálkodás- és Regionális Tudományi Doktori Iskola

Training talented individuals and preparing them for academic careers
Hantos Elemér Doctoral School of Management and Regional Sciences

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2025.31>

Hantos Elemér, a Doktori Iskola névadója

Hantos Elemér Budapesten született (1881. november 12.-én - 1942. június 28.) pályáját politikusként, jogászként és közgazdasági területen tevékenykedő szakemberként élte. Egyetemi tanulmányait három városban folytatta, Budapesten, Lipcsében és a Cambridge-ben. 1910-től tízéven keresztül volt a Pénzügyi Szemle szerkesztője. Munkássága révén a pénzügyi szektorban elismert szakembernek tartották. Ennek köszönhetően, hogy a Postatakarékpénztár elnöke, valamint ügyvezető alelnök lett a Pénzügyi Szemle szerkesztője. Mindig fontosnak tartotta a közép-európai államok pénzügyi együttműködésének szervezését (Arcanum, 2025).

Hantos Elemér számos integrációs, együttműködési opciót dolgozott ki a monarchia területén elhelyezkedő államoknak. A korábbi Osztrák-Magyar-Monarchia utódállamainak együttműködését akarta helyreállítani, „a közép-európai dezintegráció megszüntetésére dolgozott ki gyakorlati gazdasági és kulturális lehetőségeket.” (Szávai, 2018, p. 345). A Doktori Iskolánk Hantos Elemér nevét a pénzügyi, üzleti tevékenységére és tértudományi tevékenységére tekintettel vette fel 2020-tól.

Doktori Iskola megalakulása, rövid története

A Doktori Iskola története a nem intézményesített és akkreditált időszakot is figyelembe véve, több mint 30 éves múltra tekint vissza. A Gazdaságtudományi Kar 1992-ben indította el kísérleti doktori programját, majd a „Vállalkozáselmélet és gyakorlat” doktori programja 1994-ben nyerte el akkreditációját az Országos Akkreditációs Bizottság 1994/1/18 sz. (1994.05.24.) állásfoglalása alapján. A doktori program keretében első alkalommal 1996-ban szereztek abszolutóriumot a hallgatók, míg az első PhD fokozatot 1997-ben állították ki. Kezdetben doktori programként működött, majd a jogszabályi változások miatt 2001-ben alakult át doktori iskolává az 51/2001(IV.3.) kormányrendelet alapján.

A Hantos Elemér Gazdálkodás- és Regionális Tudományi Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) jogelődjének megalakításáról a Gazdaságtudományi Kar Tanácsa 2001. 05. 08-án hozott támogató határozatot. A Karon folyó doktori képzés szakmai tartalmáért a program vezetője, jogszerű lebonyolításáért a kar dékánja felel. A program végrehajtását a Tudományági Doktori Tanács (TDT) irányítja.

A Doktori Iskola akkreditációjáról a MAB 2002. március 25-én döntött jóváhagyólag, amit 2009. október 2-án, illetve 2015. június 3-án megerősített. A MAB 2020/7/VIII/1/2. sz. határozata a Doktori Iskolát 2025. július 24-ig akkreditálta. 2020-ban a Doktori Iskola nevet váltott, Hantos Elemér Gazdálkodás- és Regionális Tudományi Doktori Iskola az új neve, és két tudományágassá vált: a gazdálkodás- és szervezéstudományok mellett regionális tudományokban is lehet fokozatot szerezni a Doktori Iskolában.

²⁹ egyetemi tanár, DSc, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Vezetéstudományi Intézet E-mail: tamas.sikos.t@uni-miskolc.hu

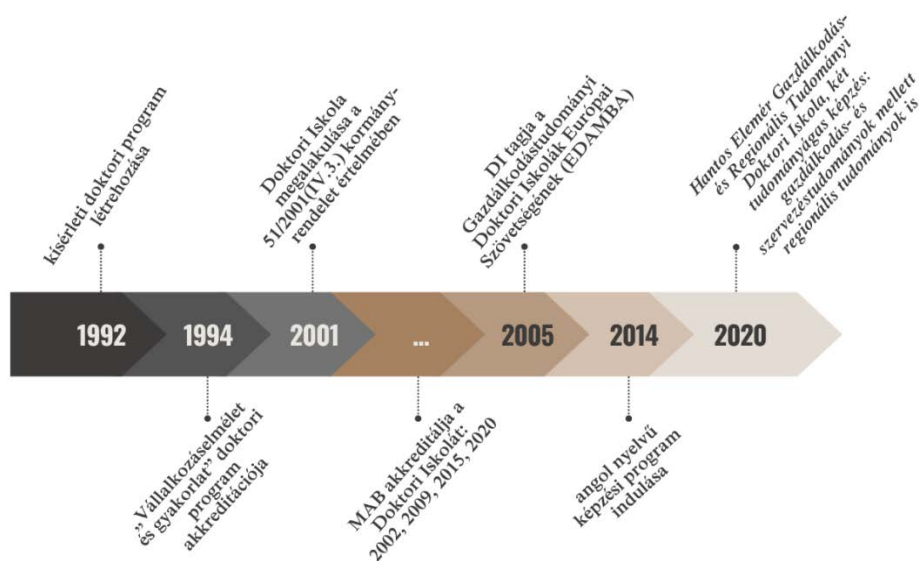
³⁰ egyetemi docens, PhD, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet E-mail: dora.szendi@uni-miskolc.hu

A Hantos Elemér Gazdálkodás és Regionális Tudományi Doktori Iskolában, illetve annak jogelődjeként a Vállalkozásmélet és Gyakorlat Doktori Iskolában tehát 1994 óta zajlik magyar nyelvű képzési program, ahol azóta már több mint 120 hallgató szerzett fokozatot, köztük tizenkét angol nyelven tanuló hallgató. Az angol nyelvű képzési program 2014 szeptemberében indult.

A Doktori Iskola 2005-től tagja a Gazdálkodástudományi Doktori Iskolák Európai Szövetségének (EDAMBA), ami doktori képzés nemzetközi elismerését is jelenti.

Az iskolában a 2018-2019. tanév végéig egy program, a gazdálkodás- és szervezéstudományi program működött. A 2020/21.-es tanévtől már két tudományágas (gazdálkodás- és szervezéstudomány és regionális tudomány) lett a Doktori Iskola.

Az alábbi idővonal a doktori képzés főbb állomásait összesíti (1. ábra).

1. ábra: A doktori képzés főbb állomásai

Figure 1: Main stages of doctoral training

Forrás: saját szerkesztés

Doktori Iskola vezetése

A Doktori Iskola vezetője és a Kari Doktori Tanács (KDT) elnöke a kezdetektől 2009 januárjáig Prof. Dr. Nagy Aladár volt. Alelnöki tisztséget töltött be néhai Tóth László professzor, valamint Czabán János professzor emeritus és Szintay István professzor. Nagy Aladár professzort, Szintay István professzort követte az Iskola elnökeként, aki 2013 nyaráig állt a Doktori Iskola élén. 2013-ban kialakult a Tudományági Doktori Tanács, elnökévé Tóthné Szita Klára professzort nevezte ki az Egyetemi Doktori Tanács elnöke. 2015-ben a Doktori Iskola vezetését Prof. Dr. Balaton Károly vette át, aki 2020 év végéig látta el feladatait, mint az Iskola vezetője. Ezen időszak alatt a két tudományágas doktori képzés kialakítására is sor került. Az Egyetemi Doktori Tanács elnöke 2021 tavaszán Prof. Dr. Sikos T. Tamást nevezte ki a Doktori Iskola új elnökének, alelnök: Prof. Dr. Benedek József lett. Őt 2024. január 1-jétől Prof. Dr. Tóth Géza követte, aki jelenlegi vezetője a Doktori Iskolának.

A Doktori Tanács titkári teendőit eddig Veresné Prof. Dr. Somosi Mariann, Dr. Szegedi Krisztina, Dr. Bartha Zoltán és Dr. Karajz Sándor látták el. 2016-tól napjainkig a Tudományági Doktori Tanács titkára Dr. Szendi Dóra. A Doktori Iskola titkárai kezdetektől fogva segítik a Tanács munkáját és egyben a PhD. hallgatók mindenkori képviselői is.

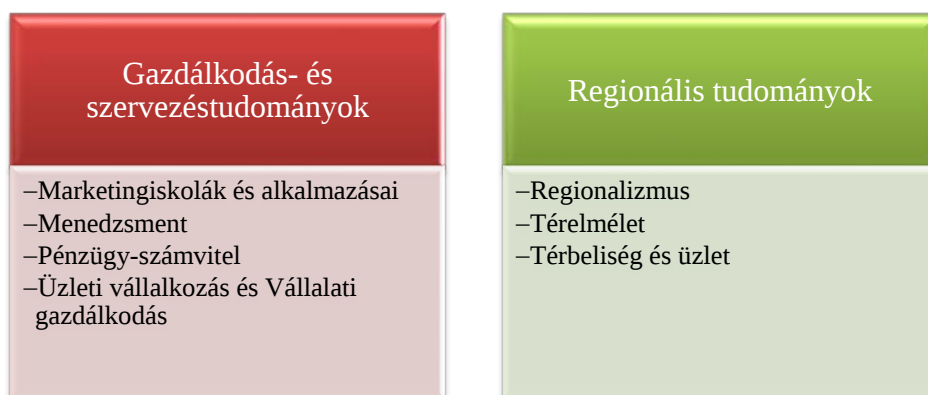
Doktori Iskola törzstagjai

A doktori iskolának jelenleg 11 törzstagja van, akik az iskola mindkét tudományterületéhez kapcsolódnak, és adják a Tudományági Doktori Tanács összetételét. Emellett a Doktori Iskola munkáját további 5 külső tag segíti, valamint a doktorandusz hallgatók mindenkori képviselője. Törzstagok listája (2025.09.01.): Prof. em. Dr. Balaton Károly, DSc; Prof. Dr. Benedek József, PhD; Prof. Dr. Kocziszký György, CSc; Prof. Dr. Kovács Levente, PhD; Prof. Dr. Nagy Zoltán, PhD; Prof. Dr. Nagy Szabolcs, PhD; Prof. Dr. Pál Tibor, CSc; Prof. Dr. Piskóti István, PhD; Prof. em. Dr. Sikos T. Tamás, DSc; Prof. Dr. Tóth Géza, DSc; Veresné Prof. Dr. Somosi Mariann, CSc.

Kutatási műhelyek és témák a Doktori Iskolában

A Doktori Iskola kutatási témái a gazdálkodás- és szervezéstudományok, valamint a regionális tudományok széles spektrumát fedik le, a gazdaságelmélet, a marketingiskolák és alkalmazásai, a menedzsment, az üzleti információgazdálkodás, a térgazdaságtan, a vállalati gazdálkodás, valamint a vállalati stratégia és üzleti vállalkozás területén. Emellett a Doktori Iskola működése lefedi a Gazdaságtudományi Kar valamennyi intézetének tevékenységi körét (2. ábra).

A Doktori Iskolában a képzés hét tématerület mentén zajlik:

2. ábra: Doktori Iskola tématerületei
Figure 2: Doctoral School subject areas
Forrás: saját szerkesztés

A Doktori Iskola képzési programja összhangban van tudományterületének hazai és nemzetközi kutatási eredményeivel. Képzési programjának kialakításánál figyelembe veszi a tudományterületek fejlődésének újabb eredményeit. Ez megmutatkozik a tantárgystruktúrában és az egyes doktori képzési tárgyak tartalmában is.

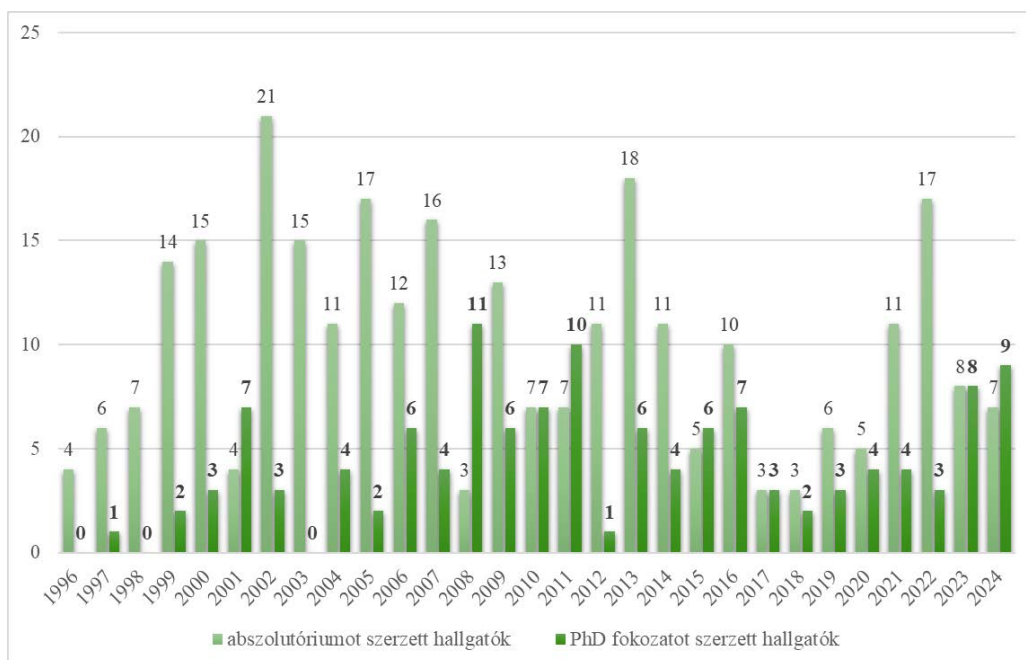
A Doktori Iskolában nyolc kutatási műhely van, amelyek mentén kerülnek kiírásra a doktori témák. A nyolc tématerület a következő:

1. *A Fenntartható Fejlődés Kutatóműhely* főként a fenntartható fejlődés társadalmi, gazdasági és környezeti makro, mezo és mikro szintű kölcsönhatásának modellbe foglalásán túl a fenntartható fejlődési pálya mérhetőségével, ex-post és az ex-ante vizsgálataival foglalkozik, ágazati és területi összehasonlító elemzéseken keresztül.
2. *A Fintelligence Kutatóműhely* a pénzügyi kultúrát alakító és az azáltal meghatározott folyamatok vizsgálatával, a pénzügyi kultúra fejlődésének hatásaival, valamint a Közép-

- Kelet-Európai országok háztartási pénzügyi számlái alakulásának vizsgálatával foglalkozik a gazdasági ciklus különböző fázisaiban.
3. *A Gazdálkodás- és Vállalkozásfejlesztési Kutatási Műhely*: a digitalizáció, a robotizáció, a munka átalakulása, a fenntarthatósági és klímavédelmi törekvések erősödése, a fogyasztói preferenciák változása, szabályozási környezet változása, kihívásaira kíván reagálni. Vizsgálja a vállalati és intézményi gazdálkodás összefüggésrendszerét, a vállalati gazdálkodás ágazatspecifikus kihívásait, a közszolgáltatásokat, társadalmi vállalkozásokat, kis és középvállalkozások együttműködési lehetőségeit, valamint a digitalizáció hatásait.
 4. *A Marketing Kutatási Műhely* fő témakörei a társadalmi marketing koncepcionális, stratégiai modellje, a városmárka érték mérése és menedzselése, smart marketing, turisztikai desztinációk versenyképessége, környezettudatos marketing, marketing modellek, ügyfélelégedettség és ügyfélérték alapú optimalizálás, digitális-marketing.
 5. *A Stratégia és Technológia Fejlesztési Kutatási Műhely* vizsgálja a társadalmi, gazdasági és technológiai változásoknak a vállalati stratégiákra gyakorolt hatásait. Elemzi a vállalati stratégiákat befolyásoló környezeti tényezőket, gazdasági és technológiai innovációk jellemzőit, stratégiai innovációk típusait, kapcsolatát a szervezeti innovációval.
 6. *A Táj- és Településkutató Műhely* célja a magyar településhálózat vizsgálata és az egyes tájegységek átfogó elemzése. Fő vizsgálati területei a magyar településhálózat tipológiája, periférikus térségek kutatása, kiskereskedelem szerepe, drón technológia alkalmazhatósága a településmorfológiai kutatásokban, vásárlási szokások vizsgálata, e-kereskedelem hatásai.
 7. *A Társadalmi Innováció Fejlesztési Kutatási Műhely* célja a perifériális térségekben megjelenő társadalmi igényekhez kapcsolódó társadalmi, gazdasági, politikai kihívások azonosítása, szakértői támogatással történő modellezése, mely adaptálhatóvá tehető a különböző hátrányos helyzetű térségekben. A társadalmi innovációs potenciál mérhetőségén túl vizsgálja a társadalmi innovációt, mint társadalmi tanulási folyamatot, előfeltételeit, a társadalmi innováció neuro-fuzzy modelljét, és a hálózatosodás szerepét.
 8. *A Térgazdaságtani Kutatási Műhely* a regionális fejlődés vizsgálatában az interdiszciplináris megközelítést helyezi előtérbe, a regionális gazdaságtan, gazdaságföldrajz, környezetgazdaságtan és térinformatika integrálásával. Egyrészt vizsgálja, hogyan hatnak a területi és gazdasági folyamatok a térszerkezet alakulására, másrészt elemzi melyek a regionális fejlődés és növekedés tényezői.

Abszolutóriumok és fokozatszerzések száma a Doktori Iskolában

Ahogy a fentiekben is említésre került, doktori program keretében először 1996-ban szereztek a hallgatók abszolutóriumot (4 fő), és egy évvel később került sor az 1. sikeres PhD fokozat odaítélésére. Ezt követően az abszolutóriumot szerzett hallgatók száma 2002-re már elérte az évi 15-20 főt, míg a fokozatok száma is évi átlag 3-4 főre emelkedett. A fokozatszerzések száma 2008-ban és 2011-ben volt a legmagasabb, 11 és 10 fővel. A Doktori Iskola a legtöbb abszolutóriumot 2002, 2013, 2005 és 2022-ben állította ki (3. ábra). Említésre méltó továbbá, hogy a Doktori Iskolában mind az abszolutóriumok, mind a fokozatszerzések száma hullámzó teljesítményt mutatott, ugyanakkor az is látszik, hogy az NfTv. 2016-os változását követően új belépőkre vonatkozóan kiegyenlítettebb kép alakul ki.

3. ábra: Abszolutoriumot és fokozatot szerzett hallgatók száma a Doktori Iskolában

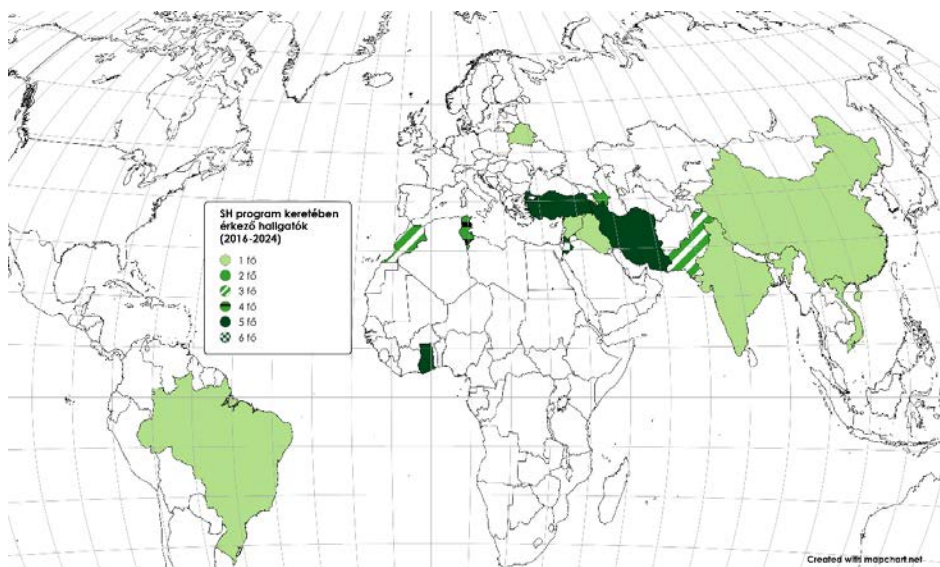
Figure 3: Number of students who obtained an absolutorium and a degree in the Doctoral School

Forrás: saját szerkesztés

SH program és az angol nyelvű képzés

A Stipendium Hungaricum programot a 285/2013. (VII. 26.) Korm. rendelet hozta létre, külföldi hallgatók magyar felsőoktatási intézményekben folytatandó tanulmányainak támogatására (Tempus, 2024).

Ezt követően indult meg Doktori Iskolánkba is a külföldi hallgatók beáramlása az alábbi térképen látható főbb küldő országokból. Az 1. hallgató 2016-ban érkezett Vietnámból. 2016 és 2024 között összesen 40 hallgatót fogadott a Doktori Iskola, melyek közül 12-en azóta fokozatot szereztek. A legaktívabb küldő országok Jordánia (6 fő), Törökország és Irán (5-5 fő) voltak az említett időszak alatt, emellett még az alábbi térségek emelkedtek ki (Tunézia – 4 fő, Pakisztán és Marokkó – 3-3 fő, Azerbajdzsán – 2 fő). Ezt kiegészítve a további országok 1-1 fővel járultak hozzá a Doktori Iskola hallgatói létszámának növekedéséhez (Kína, Brazília, Fehéroroszország, Irak, Szíria, India, Vietnam) (4. ábra).

4. ábra: SH hallgatók főbb küldő országai
Figure 4: Main countries of origin of SH students
Forrás: saját szerkesztés

A főbb földrajzi irányokat tekintve lényegesebb küldő térségek a Közel-Keleti régió, és Kelet-Délkelet-Ázsia térsége, valamint az Észak-Afrikai térség. Az említett földrajzi nagy térségeken kívül egyedül Ghána jelentkezik szignifikáns hozzájárulással.

Egyetemen maradók aránya a fokozatot szerzett hallgatók arányában

Az Egyetemen maradó hallgatók aránya kb. 45% az eddig fokozatot szerzett hallgatók arányában. Mind az Egyetemen maradók, mint az innen elkerült kollégák esetében széleskörű a betöltött pozíciók formája, csak az akadémiai példánál maradvá lett kancellár, rektorhelyettes, dékánhelyettes a Doktori Iskolában végzetek közül.

Témavezetők tudományos tevékenysége

A doktori téma kiírója az a PhD fokozatát legalább öt éve megszerzett oktató vagy kutató, továbbá professzor emeritus/emeryta lehet, aki aktív kutatói tevékenységet folytat, a téma meghirdetését megelőző 5 évben és adott kutatási témához kapcsolható tudományos közleményeinek mutatói meghaladják a Doktori Iskola fokozatszerzéséhez előírt publikációs követelményeit. A doktori témakiírásokról minden év elején a Tudományági Doktori Tanács dönt, amikor megvizsgálja a témakiírók elmúlt öt évi – adott kutatási témához kapcsolódó – publikációs teljesítményét is. Így biztosítva van a Doktori Iskolában a publikációs tevékenység folytonossága a témakiíróknál, és a magas szintű tudományos tevékenység.

Összegzés

- A Hantos Elemér Doktori Iskola fontos törekvése a mély és alapos szakmai képzés lehetőségének biztosítása mind a magyar mind a külföldi hallgatók részére,
- A képzés mellett a kutatási folyamat elsajátítása és megismertetése,
- A kutatási tématerületekbe a hallgatók bevonása, közös kutatások indítása,
- A post-doktori folyamatokra való felkészítés,

- A tehetséges végzett hallgatók Doktori Iskolához kapcsolódásának megteremtése,
- Doktori Iskola nemzetközi kapcsolatainak és közös programjának bővítése,
- A Hantos Elemér Doktori Iskola Alumni építése, bővítése.

A Hantos Elemér Doktori célja, hogy mindenkor biztos bázisa legyen a végzett és végzés előtt álló hallgatóinak és egyben számukra irányt mutasson.

Irodalomjegyzék

ARCANUM. (2025). Hantos Elemér. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/h-75B54/hantos-elemer-75C34/>

HANTOS ELEMÉR GAZDÁLKODÁS ÉS REGIONÁLIS TUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA
Honlap és Működési Szabályzat. <https://gtk.uni-miskolc.hu/doktoriiskola/kezdolap>

SZÁVAI, F. (2018). Hantos Elemér (1881-1942) – Egy elfeledett közgazdász. In I. LUKÁCS & I. MAJOROS (Eds.), *Közép-európai arcképcsarnok, 20. század* (pp. 345-358). Budapest: ELTE BTK Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék. https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/39117/22_SzavaiF_345-358.pdf?sequence=1&isAllowed=y

TEMPUS. (2024). *A Stipendium Hungaricum Program intézményi megvalósítását segítő végrehajtási útmutató*. https://stipendiumhungaricum.hu/documents/stipendium_hungaricum/VHU/SH_VHU.pdf